

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਅਤੇ ਹੋਰ

30 ਜੁਲਾਈ, 1968

[ਐਮ. ਹਿਦਿਆਤੁਲਾਹ, ਸੀ. ਜੇ., ਜੇ. ਸੀ. ਸ਼ਾਹ, ਵੀ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੀ. ਕੇ. ਮਿਤਰ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਗਰੋਵਰ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950, ਅਨੁਛੇਦ 174, 189, 199, 208, 209, 212 ਅਤੇ 213 -ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ, ਨਿਯਮ 7, 105 ਅਤੇ 112-ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ, ਕਿਵੇਂ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ- ਜੇ ਅਨੁਛੇਦ 209-ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨਸਭਾ (ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੰਚਾਲਣ) ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ, (1968 ਦਾ 1) , ਧਾਰਾ 3- ਅਨੁਛੇਦ 189 (4) ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ 105- ਜੇ ਧਾਰਾ ਗੈਰਸੰਵਿਧਾਨਿਕ- ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ- ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਧਨ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੰਗਾਮੇ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ 105 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਹਿਤ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜੱਟ ਇਜਲਾਸ 31 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 174 (2) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਾਜ ਦੇ ਗੱਜਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੱਜਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 13 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨਸਭਾ (ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੰਚਾਲਣ), ਆਰਡੀਨੈਂਸ 1968 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 174 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੂੰ ਤਬਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ 18 ਮਾਰਚ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ, ਪੂਰਕ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਨਿਯੋਜਨ ਬਿੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 7 ਮਾਰਚ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਦਨ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਸਨ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 199(4) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ: (1) ਮੁਅੱਤਲੀ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੰਮਨ ਅਵੈਧ ਸੀ; (2) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ; (3) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ III ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ; (4) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 105 ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਸੀ, ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ਬੀ)ਅਨੁਛੇਦ, 189(4) ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਰਮ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; (5) 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; (6) ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ (7)ਦੋ ਨਿਯੋਜਨ ਐਕਟ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਨਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਨੀ ਬਿੱਲਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਰੱਖਿਆ: (1)ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 7 ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁਅੱਤਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਿਯਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। [489 ਈ-ਐੱਫ; 490 ਬੀ.]

ਅਨੁਛੇਦ 174(2), ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਧਨ ਹਨ 'ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ'ਯਾਨੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ 'ਘੋਸ਼ਣਾ'। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਐਕਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 11 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [490 ਏ-ਈ]

(2) ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਅਧੀਨ, ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਸਦਨ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੰਮਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। [448 ਡੀ. ਐੱਫ-ਜੀ; 490 ਈ-ਐੱਫ]

ਕਲਿਆਣਮ ਬਨਾਮ ਵੀਰਭਾਦਰਈਆ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਮੈਡ. 243, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 213 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਗਠਨ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [490 ਜੀ-ਐੱਚ]

(4) (ਏ) ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 105 ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ; (ਬੀ)ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਨੁਛੇਦ 189(4) ਨਾਲ

ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਿਯਮ- ਅਰਥਾਤ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ- ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। [492 ਬੀ-ਸੀ; ਐੱਫ-ਐੱਚ; 493 ਏ]

ਡਾਇਮੰਡ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿੱਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. [1961] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 242; ਰੋਮੇਸ਼ ਬਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594 ਅਤੇ ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, [1962] ਸਯੂਪਪ. 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 369, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਭਾਵੇਂ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ:

(ਏ) ਪਿਛਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮੁੱਦੇ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ [493 ਐੱਫ-ਜੀ]

(ਬੀ) 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸਮੇਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। [493 ਡੀ-ਈ]

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 112 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 208, 209 ਅਤੇ 213, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਤਾ (ਜੋ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ) ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਨੁਛੇਦ 213(2)(ਏ) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਬੰਧਨ ਸੀ। [494 ਏ-ਬੀ, ਜੀ-ਐਚ]

(6) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੀ। [495 ਸੀ-ਡੀ]

(7) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਮ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਜਾਂ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ, ਅਨੁਛੇਦ 199(4) ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਮਾਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਛੇਦ 212(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

[496 ਡੀ-ਜੀ; 497 ਬੀ-ਸੀ, ਡੀ-ਈ]

ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਾਰਬਾਉਗਵਾਲਾ, [1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 874, ਯੂ.ਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਬੋਧਨ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 533, ਯੂ.ਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ [1961] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679, ਮੈ. ਮੰਗਲੋਰ ਗਣੇਸ਼ ਬੀੜੀ ਵਰਕਸ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ, [1963] ਐਸਯੂਪੀਪੀ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 275, ਪਟਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਿਕ ਔਨਰਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਪੈਟ. 16 ਅਤੇ ਮਈ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਪੀ. 842, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ. 1427 ਅਤੇ 1428।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10 ਮਈ, 1968 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1226-1227 ਆਫ 1968 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਤੋਂ।

ਸੀ.ਕੇ.ਦਫਤਰੀ, ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ, ਨਿਰੇਨ ਡੇ, ਸਾਲੀਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ, ਜੀ.ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਆਰ.ਐਨ. ਸੱਚਬੇ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਨਈਅਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ)।

ਆਰ.ਕੇ. ਗਰਗ, ਐਸ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਐਨ.ਐਮ.ਘਾਟਾਏ, ਕੇ.ਐਮ.ਕੇ. ਨਾਇਰ, ਚੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (1968 ਦੀ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 1427 ਵਿੱਚ) ਲਈ।

ਐਸ.ਕੇ. ਢੋਲਾਕੀਆ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਲ. ਹਾਥੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2-4 (1968 ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 1427 ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ. 2, 12 ਤੋਂ 14 ਅਤੇ 16 (1968 ਦੇ ਸੀ. ਏ. ਨੰ. 1428 ਵਿੱਚ) ਲਈ।

ਜੇ.ਐਨ. ਕੌਸ਼ਲ, ਅਤੇ ਉਰਮਿਲਾ ਕਪੂਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 6 (1968 ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 1427 ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 8 (1968 ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 1428 ਵਿੱਚ) ਲਈ।

ਐਮ.ਸੀ.ਚਾਗਲਾ, ਬੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 (1968 ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 1428 ਵਿੱਚ) ਲਈ।

ਰਾਜੇਂਦਰ ਸੱਚਰ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ. ਤਲਵਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 (1968 ਦੇ ਸੀ. ਏ. ਨੰ. 1428 ਵਿੱਚ) ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਸਵਿੱਧਾਨ ਦੇ 226 ਅਨੁਛੇਦ ਅਧੀਨ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ 13 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 1968 ਦਾ। ਅਤੇ 1968 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੰ: 9 ਅਤੇ 10 ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੱਜ ਮਹਿਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ.ਅਤੇ ਕੈਪੂਰ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਬੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ.ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਨ ਅਤੇ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵੀ ਬਹੁਮਤੀ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਵਿੱਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 132 ਅਤੇ 133 (1)(ਸੀ)ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ:

ਚੌਥੀ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 43 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 104 ਸੀ। ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

22 ਨਵੰਬਰ 1967 ਨੂੰ, ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਮੇਤ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 18 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ-ਪੰਜਾਬ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ 25 ਨਵੰਬਰ 1967 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 22 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਜਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਉੱਤੇ 4, 5 ਅਤੇ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੰਗਾਮੇ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੀਕਰ 'ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਦਨ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦਾ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 112 (') ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 179 (ਸੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੰਗਾਮੇ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

(1) “112 ਪੁਆਇੰਟਸ ਆਫ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲੇ।

(1) ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਛੇਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏਗਾ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਪੁਆਇੰਟ ਇੱਕ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਕਿਸੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਪੀਕਰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏਗਾ :-

a) ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਲਈ, ਜਾਂ

(b) ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ

(c) ਜਦੋਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ

(d) ਜੋ ਕਿ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ

(e) ਕਿ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵੱਜੀਆਂ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ।

(7) ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ।"

ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਨਿਯਮ 105 (1) ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਜਟ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ, 1968 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਦਨ 6 ਮਈ, 1968 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 11 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 174(2) (ਏ) (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਟੇਟ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗਜ਼ਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 13 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 1968 ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ I (ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1968 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 14 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ 18 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬੈਠਕ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 175(2)(3) ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ:

1) ਪੂਰਕ ਅਨੁਮਾਨ, 1967-68 (ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ)।

(ii) ਪੂਰਕ ਅਨੁਮਾਨ, 1967-68 (ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿੱਲ, 1968।

(iii) ਸਾਲ 1968-69 ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ

(1) 105- ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) 174. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ, ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਚਰਚਾ।

(1) ਰਾਜਪਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚਕਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਰਾਜਪਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ-

(ਏ) ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ਬੀ)

(3) "ਅਨੁਛੇਦ 175. ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

(1)

(2) ਰਾਜਪਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਦਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਭੇਜਣਾ।

484

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

(1969)1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

(iv) ਸਾਲ 1968-69 ਦੇ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਐਪਰੋਪੀਏਸ਼ਨ ਬਿੱਲ (ਨੰਬਰ 2) 1968।"

ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਦੇਖ-ਰੇਖ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਸਟਾਫ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫਿਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਲੈਣ ਲਈ ਉਠੇ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਦਨ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਪਾਠ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਭਾਗ ਸਨ। ਧਾਰਾ 3 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਤੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 202 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 205 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਕ ਜਾਂਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬਿਆਨ ਸਦਨ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਂਗੇ। ਸਦਨ 'ਚ ਹੰਗਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਿਯਮ 105 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?" ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸਦਨ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 18 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ 14-3-1968 ਨੂੰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 105 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਦਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 7-3-68 ਦੇ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਦਨ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭਾ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਈ)

ਮੀਟਿੰਗ 3 ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

"(ਸ਼ਾਮ 5.05 ਵਜੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਣਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਆਏ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀਟ ਨੰਬਰ 15 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ/ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੀਟ ਨੰਬਰ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।)

(ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਸ਼ਰਮ' 'ਸ਼ਰਮ' ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 'ਚ ਸਦਨ 'ਚ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ)

ਮਿਸਟਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ:

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮਾ), ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ, ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੈ (ਸਦਾ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਰੌਲਾ) . ਸਦਨ ਹੁਣ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

(ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ)

(ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਮੰਚ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਮੰਚ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਬੈਠ ਗਏ)।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰਚੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ, ਪੂਰਕ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ, ਦੋ ਨਿਯੋਜਨ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਦਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੂੰ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1968 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 1/2 ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

486 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (1969)1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਫਿਰ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਸਨ।

ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 199(4) (') ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣਪਤਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ।

ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (1226/68) ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਆ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (1227/68) 6 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ

ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ, ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁਦਿਆ ਤੇ ਹੋਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਬੀ ਕੈਪੂਰ ਦੁਆਰਾ ਅੱਠ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਕੇਸ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਵੈਧ ਸੀ। ਇਹ ਨੁਕਤੇ ਇੱਕ ਸਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੰਮਨ ਦੋਵੇਂ ਅਵੈਧ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਸਦਨ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ "ਸੈਸ਼ਨ" ਵਿੱਚ ਸੀ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਸੀ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 18 ਮਾਰਚ 1968 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਯਮਤ ਸੀ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਕੱਲਾ ਸਪੀਕਰ ਹੀ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਸੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਥਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਨਿਯੋਜਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

(1) "199. "ਧੰਨ ਬਿੱਲਾਂ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

(1)

(4) ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹਰ ਮਨੀ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਹੈ।"

ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਂਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮਾੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਨੁਛੇਦ 213(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਅਨੁਛੇਦ 109(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(1) "213. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੌਰਾਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-

(1) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜਪਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੇ:-

(ਏ) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਹੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਕੋਈ ਐਕਟ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ

(a) ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਰੀਅਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਮਤੇ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਤੇ 'ਤੇ। ਕੌਂਸਲ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ- ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਐਕਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਅਨੁਛੇਦ 213 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ 7 ਮਾਰਚ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ: ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਇਹ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਣ ਉੱਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 31 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ (ਅਨੁਛੇਦ 266(3)) ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਕੋਰਸ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਲਤਵੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਹੱਲ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਿਆਣਮ ਬਨਾਮ ਵੀਰਭਦ੍ਰਵ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਮੈਡ. 243) ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਅਤੇ ਬਜਟ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ।

(1) "209. ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ।

ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਨਿਯੋਜਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ, ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਊਰਜਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ 18 ਜਾਂ ਕਿ 16 ਮਾਰਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(1) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ

ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡਰ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਤੱਕ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਨਿਯਮ 7, ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਨੁਛੇਦ 174(2) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਜੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਕੱਤਰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜੇਕਰ ਹੈ) ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ 'ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ' ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਅੱਤਲ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਸੰਚਾਰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਗਜ਼ਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਹਿਜ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰਵ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਚਾਗਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 7 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ। ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਾਗਲਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ) ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ 11 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਈ ਸੀ।

(1) "7. ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਕੱਤਰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਕਾਇਆ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।" ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਖੰਡ (2) ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 1 ਏ 1 ਸੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਧਨ 'ਪਬਲਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰੋਕਲੈਮੇਸ਼ਨ' ਹਨ। ਧਾਰਾ 174 ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 7 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ 12 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਪੀਕਰ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਅਵੈਧ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਚਾਗਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪੇਟੈਂਟ ਜਾਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਮਹਾਨ ਮੋਹਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1867 ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਗਵਰਨਰ ਐਕਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਐਕਟ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ 11 ਮਾਰਚ 1968 ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 213(2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹੈ) ਅਤੇ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਗਈ ਹੈ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਅਧੀਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 245 ਅਤੇ 246 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਛੇਦ 213(2) ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਅਤੇ 213 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਫਿਲੀਬਸਟਰ ਕਰਨ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਕਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹਾਈਬਰਨੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਖੁਦ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੰਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰੰਗੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੁੜ ਬੈਠਕ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਦਮ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 209 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਦਨ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ। ਇਹ ਉਪਾਅ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀ ਸੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਅੰਤਿਕਾ ਦੇਖੋ)। ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 105 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 189 (4)(1) ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 189(4) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 189(4) ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 105 ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਗੜਬੜ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਯਮ 105 ਵਿਚਲੇ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 209 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 208 ਅਤੇ 209 ਤਹਿਤ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੁਛੇਦ 209 ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 189(4) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 105 ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਰਮ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਡਾਇਮੰਡ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.(1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੇਸ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਾਧੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ (2) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 13 ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੇਠ ਬਿਖਰਾਜ ਜੈਪੁਰੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2) ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ 4-ਏ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕਾਰਨ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਾ ਨਿਯਮ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਥੱਲੇ, ਹੇਠਾਂ, ਨੀਵਾਂ. ਅਸੀਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਰਮ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਿਯਮ 105 ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਚੌੜੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ।

(1) "189. ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ, ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(4) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਕੋਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਾਂ ਕੋਰਮ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ।"

(1) (1961) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 242.

(2) (1950) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594.

(3) [1962] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 880

(4) [1962] ਸਪਲਾਈ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 369

ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖੇਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 189(4) ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਵੀ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦਾ ਕੋਈ ਬਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਜੋ ਕਿ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ 18 ਤਰੀਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ 14 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮ 105 ਦੇ ਤਹਿਤ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 18 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 11 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 13 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 14 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। 18 ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 209 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ (ਸਪੀਕਰ ਸਮੇਤ) ਲਈ ਬੰਧਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਖੁਦ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪਿਛਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਦਨ ਨੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਦਨ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਨਿਯਮ 112 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਿੰਦੂ ਉਭਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ (ਨਿਯਮ 112(1) ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਸ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ (ਨਿਯਮ 112(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 3) ਹੁਣ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਰਡਰ ਦਾ ਸਹੀ ਬਿੰਦੂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 208, 209 ਅਤੇ 213 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਜੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 213 (2) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਯਕੀਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜੋ ਉਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅੰਤਮ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

“ਮਿਸਟਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ:

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮਾ), (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ, , ਬੇਕਾਰ ਹੈ (ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਰੋਲਾ)। ਸਦਨ ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। (ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮਾ)

(ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਮੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ)

ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਯਮ 112 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਧੇਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਵੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਬਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ) ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਦਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਥਾਈ ਬਹੁਮਤ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ

ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਆਰਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 209 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਜੋ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ. ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਹਨ।

ਸਾਡੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਹਰੇਕ ਮੱਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਖਰੀ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ. 199 ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਉਸ ਲੇਖ ਦੀ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਹੀ ਧਨ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਹਨ. ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸਪੀਕਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਤਹਿਤ. 180(2) (1) ਜਦੋਂ ਸਪੀਕਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਰਟ, 199 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਮਨੀ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ

(1) "180. ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(2) ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।"

496

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

(1969)1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਅਸੈਂਬਲੀ. ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 199 (4) ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। 199 (4) ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮਨਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਟੈਸਟ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਬਾਰਾਓ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਾਧਿਆ (1) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਂਕਟਰਮਾ ਅਈਅਰ ਦੁਆਰਾ, ਜੇ. ਬਾਂਬੇ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਾਰਬਾਗਵਾਲਾ (।) ਸਾਡੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭੇਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਆਮ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਰਜ਼.

ਇਸ ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 199(4) ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ।

ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. v. ਮਨਬੋਧਨ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ (3)

(1) (1961) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679, 710. (3) [1958] ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 533.

(2) [1957] ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 874, 950 ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ, 311(2) ਅਤੇ 320 (1) (c) ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ 1911 ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਈ ਆਪਣੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰੋਕਲੇਮ 'ਚ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਧਨ ਬਿੱਲਾਂ (1914 ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਪੀ. ਬੀ. 842)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਛੇਦ 212 ਧਾਰਾ (1) ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਟਨਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਇੱਟ ਮਾਲਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਗਲੋਰ ਗਣੇਸ਼ ਬੇਦੀ ਵਰਕਸ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (।) ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਨਿਯੋਜਨ ਬਿੱਲ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 199 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਈ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ

ਇਹ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ ਅਤੇ ਸਟੂਅਰਟਸ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਖ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਤਾਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਕਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਚਾਰ ਇੰਨਾ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਅਸਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐੱਫ

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਪੈਟ. 16.

(2) [1963] Supp. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 275.

498

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

(1969)1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਅਪੈਂਡੀਕਸ

1968 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 1

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਿੱਚ-

(ਏ) "ਅਨੁਛੇਦ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲੇਖ;

(2) "ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੋ ਲੇਖ 202 ਤੋਂ 206 (ਦੋਵੇਂ ਸੰਮਲਿਤ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਨਿਯੋਜਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਾਹਰ

3. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 208 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ, ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲੰਬਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਫਿਰ:-

(ਏ) ਉਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮਕਾਜ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਮਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ:

(ਬੀ) ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ;

(ਸੀ) ਸਦਨ ਦਾ ਨੇਤਾ, ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ) ਸਦਨ ਦੇ

ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮ (ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ)) ਉਸ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ। ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦਿਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਤਾ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਦਨ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਵਿੱਤੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਲੈਪਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼ਕੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਛੇਦ 202 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਕ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬਿਆਨ ਅਨੁਛੇਦ 205 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 13 ਮਾਰਚ, 1968

ਡੀ ਸੀ ਪਾਵਾਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ

ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ।"

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।